

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- втор квартал 2020 година -

Резиме

- Во К-2-2020 е забележан **пад на домашната економската активност** од 12,7%, што е одраз на ограничувачките мерки за спречување на ширењето на коронавирусот во земјата и падот на производството во индустриските капацитети како последица на влошеното меѓународно економско окружување;
- **Бројот на вработени** во К-2-2020 е речиси непроменет во однос на истиот квартал од 2019 година. Надолниот тренд на **стапката на невработеност** беше прекинат во К-2-2020 и истата изнесува 16,7%;
- Просечната **нето-плата** во К-2-2020 изнесува 26.362 денари и бележи номинален раст од 5,1% и реален раст од 4,1% на годишна основа, што претставува забавување на растот во однос на претходниот квартал;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-2-2020 се пониски за 18,2%, а вкупните **буџетски расходи** повисоки за 10,3% споредено со истиот квартал од 2019 година;
- **Стапката на инфлација** во К-2-2020, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 0,5% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-2-2020 се зголеми за 2,4% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-2-2020 бележи раст од 2,6% на квартална основа;
- Во К-2-2020 е забележан пад на **извозот на стоки** од 35,7% и на **увозот на стоки** од 31,9% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа пад од 33,6%;
- Согласно есенските проекции, **економската активност** во 2020 година се очекува да забележи пад од 4,4%, додека **стапката на инфлација** е проектирана на 1%.

Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	4
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Буџетски расходи според економската класификација	7
3.3. Расходи по буџетски корисници.....	8
3.4. Буџетски дефицит и државен долг.....	10
4. Инфлација и монетарни движења	11
5. Надворешен сектор	14
5.1. Надворешнотрговска размена.....	14
5.2. Платен биланс.....	17
6. Ревидирани макроекономски проекции за 2020 година	19

1. Економска активност

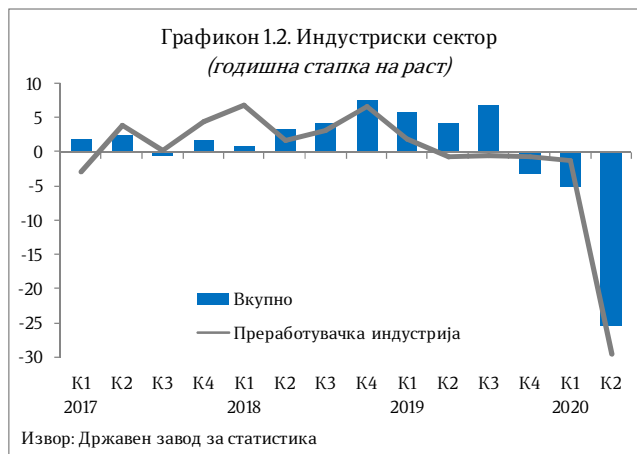
Во К-2-2020 е забележан **пад на домашната економска активност** од 12,7% на годишна основа, по растот од 0,2% во првиот квартал, што е одраз на ограничувачките мерки за спречување на ширење на коронавирусот во земјата и падот на производството во индустриските капацитети како последица на влошеното меѓународно окружување и значителниот пад на надворешната побарувачка. Оттука, најтешко погодени се индустриското производство и одредени услужни дејности, како што се трговијата, транспортот и угостителството.

Активноста во **услужниот сектор** е намалена за 7,7%, што е главно резултат на неповолните движења во дејноста Трговија, транспорт и угостителство, каде што е забележан пад од 23,4%, кој е делумно неутрализиран со поволните движења во дејностите: Јавна управа, одбрана, образование и здравство (раст од 2,2%) и Информации и комуникации (раст од 0,9%).

Градежниот сектор забележа реален

пад од 0,5%, кој согласно високофреквентните податоци е резултат на намалените градежни работи во делот на високоградба, додека градежната активност во делот на нискоградба, односно изградба на патишта, имаше позитивен придонес врз градежништвото. **Земјоделството** во овој квартал забележа раст од 4,5% на реална основа.

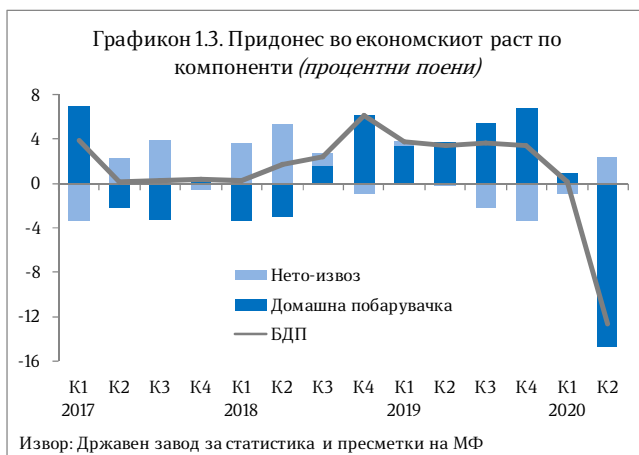

Во К-2-2020, активноста во **индустрискиот сектор** е намалена за 25,2%. Согласно месечните податоци, индустријата претрпе најголеми последици во април и мај, кога забележа просечен пад на производството од 30,2%, по што следи значително ублажување на падот, поточно индустриското производство во јуни се намали за 15,1%. Во рамки на индустрискиот сектор најголем пад забележа **преработувачката индустрија**, главно како резултат на намаленото производство на моторни возила, машини, уреди и електрична опрема, односно на дејностите поврзани со активноста на индустриските

капацитети со странски капитал кои во голема мера се интегрирани во глобалните синџири на производство, како и на падот на производството на облека и текстил.

Декомпозицијата на БДП според расходната страна покажува дека приватна потрошувачка и инвестициите имаа негативен придонес врз економската активност во К-2-2020, додека придонесот на јавната потрошувачка е позитивен, како и на нето-извозот во услови на висок пад и на извозот и на увозот.

Приватната потрошувачка забележа годишен пад од 11,6% на реална основа, во услови на значително намалување на дознаките од странство, коишто неповолно се одразија врз доходот на домаќинствата и последователно врз

потрошувачката. Притоа, позначителен пад на потрошувачката беше спречен преку мерката за финансиска поддршка на претпријатијата за исплата на плати. Дополнително, намалената вкупна потрошувачка е ублажена со растот на **јавната потрошувачка** од 1,5%, што се должи на расходите поврзани со здравствената криза.

Бруто-инвестициите забележаа намалување од 25,6% на реална основа, што според високофреквентните податоци соодветствува со падот на производството и увозот на капитални добра, а во помала мера се должи и на намалената градежна активност.

Извозот на стоки и услуги забележа пад од 31,3% на реална основа, што е главно одраз на влошеното меѓународно окружување и падот на надворешната побарувачка, што резултираше главно со пад на извозот на машини, транспортни уреди, хемиски производи, облека, нафтени производи, железо и челик. **Увозот** на стоки и услуги забележа пад од 29,6%, условен најмногу од намалениот увоз на интермедијарни производи.

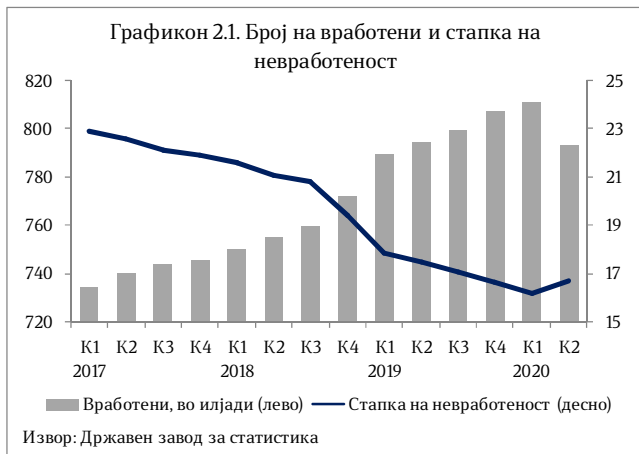
2. Пазар на работна сила

Во К-2-2020 е забележан прекин на позитивните движења на пазарот на работна сила како последица на неповолното влијание од пандемијата на коронавирус, па според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени**

лица е понизок за 0,1%, односно за 867 лица во однос на истиот квартал од 2019 година, а падот се должи на намалената вработеност во земјоделскиот сектор (16,9 илјади или 14,9%), индустријата (2,8 илјади или 1,4%) и градежништвото (825

или 1,4%), додека зголемен број на вработени има единствено во услужниот сектор (18,6 илјади или 4,3%). Во рамки на услужната дејност, особен раст на вработеноста се јавува кај трговијата на големо и мало, како и дејностите на здравствена и социјална заштита (13,6 илјади или 8,9%), додека значително намалена е вработеноста кај транспортот и складирањето, како и кај објектите за сместување и услугите поврзани со храна (6,1 илјада или 7,9%).

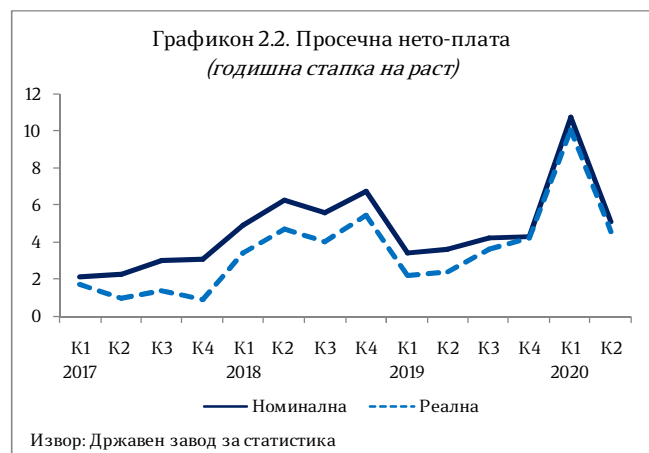
Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста се јавува кај вработените лица (приматели на плата од 19,1 илјада или 3,1% и работодавците од 1,6 илјади или 5,2%, а пад бележат вработените за сопствена сметка (15 илјади или 15,2%) и семејните работници (6,5 илјади или 15,4%). **Стапката на вработеност** во К-2-2020 изнесува 47,1% и во однос на истиот квартал од 2019 година е непроменета.

Незначителниот пад на вработеноста е придружен со ублажен пад на **бројот на невработени**, којшто е намален за 8,6 илјади лица, односно за 5,1% во однос на истиот квартал од 2019 година. Овие

движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-2-2020 да се намали на 16,7%, односно за 0,8 п.п. во споредба со истиот квартал од 2019 година, но во однос на претходниот квартал таа е повисока за 0,5 п.п. (Графикон 2.1).

Гледано по возрасни групи, невработеноста во однос на К-2 2019 година е намалена кај групите на возраст од 15-24 години од 14,5%, и групата на возраст од 25-49 години од 5,6%, додека невработеноста кај групата на возраст од 50-64 години е зголемена за 5,5%. Според половата структура, стапката на невработеност е намалена за 3,6 п.п. кај женското население и изнесува 16,7%, што е за 0,1 п.п. помалку од невработеноста кај мажите којшто е зголемена за 1,3 п.п. и изнесува 16,8%.

Бројот на активно население е намален за 9,4 илјади лица, односно за 1,0% на годишна основа. Активното население во К-2-2020 сочинува 56,5% од вкупното работоспособно население и е намалено за 0,6 п.п. во споредба со истиот квартал од 2019 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-2-2020 изнесува 26.362 денари и е повисока за 5,1% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2019 година, додека на реална основа, нето-платата бележи зголемување од 4,1%.

Просечната месечна **брuto-плата** во К-2-2020 изнесува 39.357 денари и бележи раст од 5,6% на номинална и 5,1% на реална основа. Сепак, треба да се нагласи дека и просечната нето-плата и

просечната бруто-плата се пониски во споредба со претходниот квартал (Графикон 2.2).

Продуктивноста на трудот во К-2-2020 е намалена за 12,6%, што е последица на значително понискиот пад на вработеноста од растот на производството.

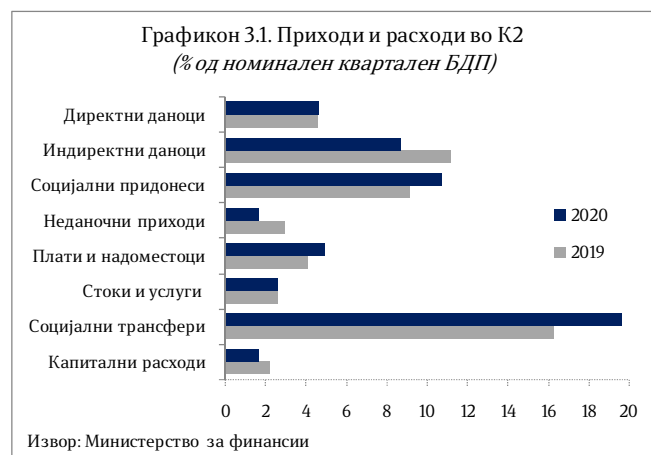
3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-2-2020 учествуваат со 27,3% во кварталниот БДП и се пониски за 18,2% споредено со истиот квартал од 2019 година, што се должи на пониската реализација на даночните и неданочните приходи за 24,9% и 52,2% соодветно, додека социјалните придонеси се зголемија за 4,1%. Падот на приходите е резултат на намалената економска активност како последица на здравствено-економската криза. Одредени даночни мерки како одложувањето на аконтациите за данок на добивка за некои сектори, исто така, се одразија врз наплатата на даночните приходи. Кај даночните приходи беше забележана пониска наплата кај сите даноци, односно данокот на додадена вредност, данокот на добивка, персоналниот данок на доход, акцизите, приходите од царински давачки и приходите од други даноци. Во рамки на вториот квартал, падот на приходите е

поизразен во април и особено мај, додека во јуни се забележува постепено намалување на падот.

Наплатата на индиректните даноци во К-2-2020 е намалена за 31,4%, а кај директните даноци е забележано намалување од 11,5% во однос на К-2-2019. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, учеството на приходите од директни даноци е непроменето и изнесува 4,6% од кварталниот БДП и во К-2-2019 и во К-2-2020, додека учеството на приходите од индиректни даноци во

БДП за К-2-2020 изнесува 8,6% и е пониско за 2,5 п.п. во однос на К-2-2019.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 39,4% од вкупните даночни приходи во К-2-2020, и се пониски за 30,1% споредено со истиот квартал претходната година. Во структурата на данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2020 година, приходите од акцизи се пониски за 33,5%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано намалување од 12,6%, а кај приходите од данокот на добивка од 9,9% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на намалената наплата по основ на месечни аконтации.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 4,1%, така што зголемување

на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 4,4%, кај придонесите за здравствено осигурување од 3,6% и кај придонесите за вработување од 2,2%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 1,6% од кварталниот БДП, во К-2-2020 беа реализирани за 52,2% помалку во однос на истиот квартал од 2019 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-2-2020 беа пониски за 22,6% на годишна основа. Приходите по основ на **донации од странство** забележаа зголемување за 5,2%.

3.2. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-2-2020, со учество од 39,7% во кварталниот БДП, се повисоки за 10,3% споредено со истиот квартал од 2019 година. Растот на расходите во услови на намалена економска активност меѓу другото е резултат на првите два сета мерки преземени за справување со здравствено-економската криза, како што се финансиската поддршка за заштита на работните места и директните парични надоместоци кон одредени категории граѓани.

Тековните расходи, кои претставуваат 38,1% од кварталниот БДП, имаат учество од 95,9% во вкупните расходи и беа реализирани за 13,6% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги забележаа пад од 10,1%, а расходите за плати и надоместоци раст од 7,5% во однос на истиот квартал од 2019 година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 75,7% во вкупните расходи, беа реализирани за 17,6%

повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 6,6% и учествуваа со 49,4% во вкупните расходи. Расходите за пензии, кои сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 3,7% и забележаа учество од 29,2% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесуваа 25,5% и истите забележаа зголемување од 46,4% споредено со вториот квартал од 2019 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 13,9%, а субвенциите и трансферите од 75,2%.

3.3. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет изнесува 86,0% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Во периодот април - јуни 2020 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**¹

¹ Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Северна Македонија

Расходите за каматни плаќања беа зголемени за 0,5% на годишна основа, така што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 12,7%, а каматните расходи по надворешниот долг се намалени за 13,7%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 1,6% од кварталниот БДП, се реализирани за 34,1% помалку споредено со истиот квартал од 2019 година и остварија учество од 4,1% во вкупните расходи.

реализирани се 4.685 милиони денари, што претставува 8,2% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 53,3% отпаѓаат на отплата на главнина, за што се потрошени 2.497 милиони денари, односно 6,0% од средствата планирани за оваа намена во 2020 година. По основ на каматни плаќања отпаѓаат 16,9% од вкупните расходи, за што се реализирани 792 милиона денари или 9,6% од планираното.

Министерството за труд и социјална политика во вториот квартал од 2020 година реализираше 12.805 милиони денари или 25,0% од вкупниот буџет за

и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

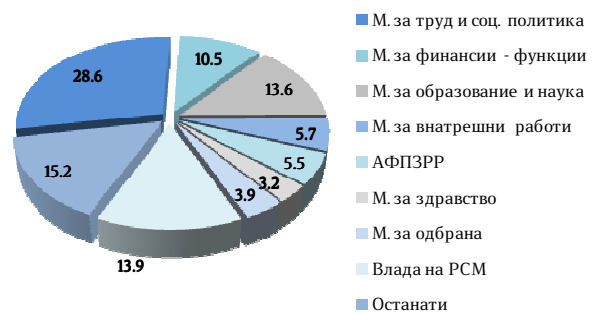
тековната година. Притоа, најголем дел (68,1%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 8.720 милиони денари или 24,5% од средствата наменети за 2020 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 23,6% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 27,8% (3.018 милиони денари) од планираните за 2020 година.

Министерството за образование и наука во периодот април - јуни 2020 година изврши буџетски средства во износ од 6.109 милиони денари, што е 23,4% од вкупниот буџет за 2020 година. Најголем дел од расходите (66,4%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 4.058 милиони денари или 25,1% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци се втора најзначајна ставка со учество од 15,1%, за што се потрошени 923 милиони денари, односно 24,5% од вкупно предвидените средства за тековната година.

Во анализираниот период, од страна на **Министерството за внатрешни работи** реализирани се вкупно 2.552 милиона денари, што претставува 22,4% од сопствениот буџет за 2020 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат плати и надоместоци со учество од 78,1%, за што се потрошени 1.994 милиони денари или 24,7% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 18,9%, за

што се реализирани 483 милиони денари или 24,0% од годишниот план.

Графикон 3.2. Структура на расходи по буџетски корисници во К-2-2020 (во %)

Извор: Министерство за финансии

Министерството за одбрана во вториот квартал од 2020 година изврши буџетски средства во износ од 1.732 милиона денари, што е 20,3% од вкупниот буџет за 2020 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 58,9%, за што се реализирани 1.020 милиони денари, што претставува 25,0% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 24,8% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 430 милиони денари, односно 18,6% од вкупно предвидените.

Министерството за здравство во периодот април - јуни 2020 година реализираше буџетски средства во износ од 1.423 милиони денари, што е 18,2% од вкупниот буџет за 2020 година. Стоките и услугите имаат најголемо учество во расходите со 47,5%, за што се потрошени 675 милиони денари или 25,6% од средствата наменети за тековната година. Повисокиот износ на стоки и услуги е меѓу другото поврзан и

со повисоките трошоци за справување со здравствената криза.

Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) реализираше средства во износ од 2.474 милиони денари, што претставува 33,2% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, кои учествуваат со 90,1% во вкупните расходи, реализирани се 35,2% од планираните средства или 2.229 милиони денари.

Владата на Република Северна Македонија реализираше 6.210 милиони денари, односно 49,9% од планираните средства за 2020 година. Притоа, субвенциите и трансферите беа реализирани во износ од 6.017 милиони денари (52,8% од вкупно планираните) и

3.4. Буџетски дефицит и државен долг

Во вториот квартал од 2020 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 18.540 милиони денари или 12,4% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 17.772 милиона денари, односно 11,9% од кварталниот БДП. Дефицитот е резултат на високиот пад на приходите како последица на економската криза придружен со раст на расходите поради преземените мерки.

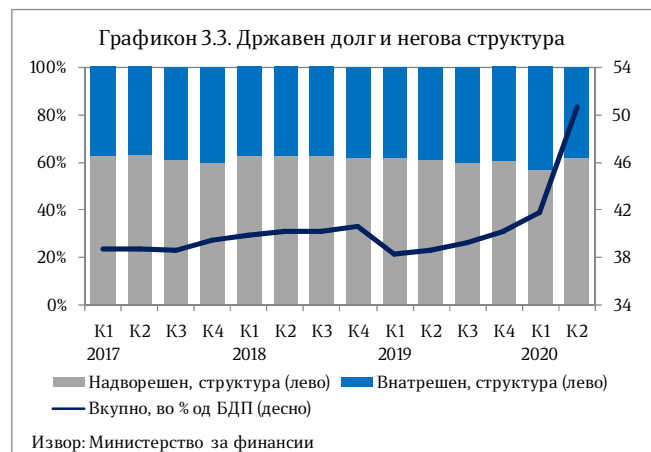
Вкупниот **државен долг** на крајот на К-2-2020 изнесува 50,7% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 8,9 п.п. во однос на К-1-2020. Учеството на надворешниот долг

учествуваа со 96,9% во вкупните расходи.

Министерството за транспорт и врски во периодот април - јуни реализираше средства во износ од 782 милиона денари, што е 16,3% од вкупниот буџет за тековната година. Реализацијата на капиталните расходи изнесува 16,0% од предвиденото (632 милиона денари), а учествуваат со 80,8% во вкупните расходи на овој буџетски корисник.

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог достапен на следната [врска \(http://finance.gov.mk/mk/node/692\)](http://finance.gov.mk/mk/node/692).

во вкупниот државен долг во однос на К-1-2020 е зголемено за 5,4 п.п. и изнесува 62,4%, а учеството на внатрешниот долг е соодветно намалено и изнесува 37,6% од вкупниот државен долг. Зголемувањето на државниот долг се должи на

повлекувањата на средства преку еврообврзницата и заемот од Меѓународниот монетарен фонд во вториот квартал, со цел обезбедување на ликвидност во време на Ковид-19 кризата, обезбедување средства за

спроведување на мерките за справување со последиците од кризата и покривање на зголемениот дефицит поради падот на приходите како резултат на здравствено-економската криза.

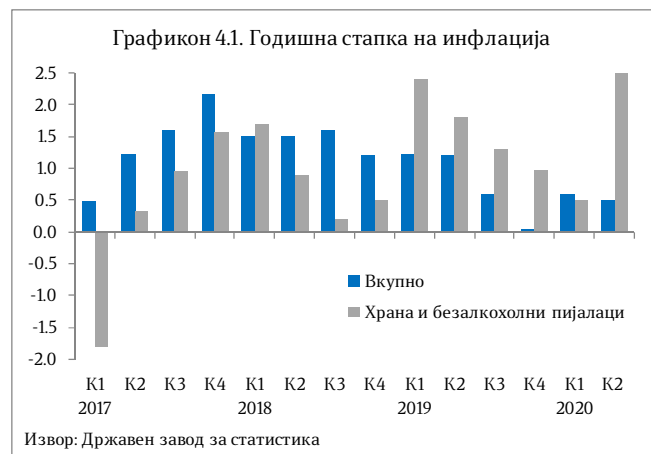
4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-2-2020 изнесува 0,5% на годишна основа и е намалена за 0,1 п.п. во споредба со К-1-2020.

Растот на потрошувачките цени во К-2-2020 бележат категориите: Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 4,1%, Разновидни стоки и услуги и Храна и безалкохолни пијалаци од по 2,8%, Ресторани и хотели од 1,4%, Рекреација и култура од 0,8%, Здравствена заштита од 0,5%, Образование и Домување, вода, електрика, гас и други горива од по 0,2%. Пад на цените е забележан во категориите: Транспорт од 10,8%, Облека и обувки од 1,8%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 0,5% и Комуникации од 0,3%.

Во вториот квартал² од 2020 година, Народна банка на Република Северна Македонија ја намали **основната каматна стапка** за 0,5 п.п. односно од 2,0% на 1,5%, поради условите коишто

² Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

произлегуваат од пандемијата на ковид-19 и мерките за спречување на ширењето на вирусот, кои неповолно влијаат како врз глобалната така и врз домашната економија. Целта на намалувањето на основната каматна стапка до нивото од 1,5%, како и досегашното позначајно намалување на понудениот износ на благајнички записи, придонесе за натамошно зголемување на ликвидноста на банкарскиот систем и поддршка на кредитните текови во економијата, односно одржување на кредитниот циклус и ублажување на ефектите од негативниот шок врз домашната економија.

Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во јуни 2020 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

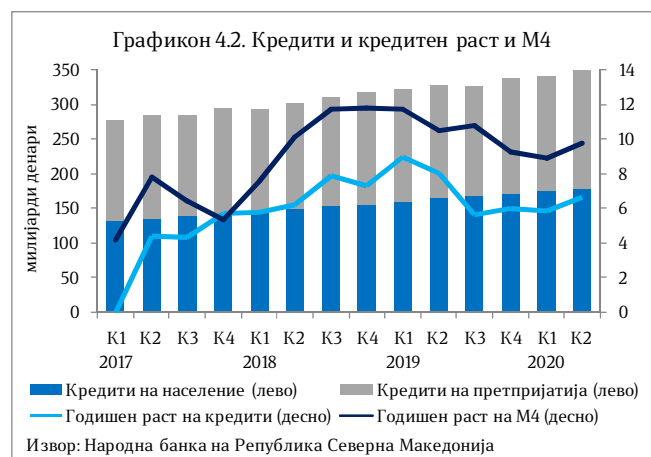
Примарните пари³ во К-2-2020 забележаа раст на квартална основа од 10,5% (во претходниот квартал е забележан раст од 0,6%), во услови на зголемена вкупна ликвидност на банките за 14,2% и зголемување на готовите пари во оптек за 6,7%. Во однос на К-2-2019, примарните пари се зголемија за 43,2% (во К-1-2020 е забележан раст од 38,2%), како последица на зголемената вкупна ликвидност на банките од 71,1% и растот на готовите пари во оптек од 21,2%.

Во К-2-2020, најтесната парична маса М1⁴ забележа зголемување од 5,9% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 4,2%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 2,9%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁵ на банките во К-2-2020 се зголеми за 2,4% на квартална основа, по падот од 0,4% во претходниот квартал. Анализирани по

сектори, депозитите на претпријатијата се зголемија за 3,8%, а депозитите на домаќинствата регистрираа раст од 1,8%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити се зголемија за 2,2%, а девизните депозити забележаа раст од 2,7%. Степенот на евроизација е зголемен за 0,1 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 39,7%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-2-2020 се намали за 1,0 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 25,6% (во К-1-2020 изнесуваше 26,6%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 2,5%.

Кредитната активност на банките во К-2-2020 забележа квартално зголемување од 2,6% (во претходниот квартал забележа раст од 0,7%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата за 3,2%, додека

³ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

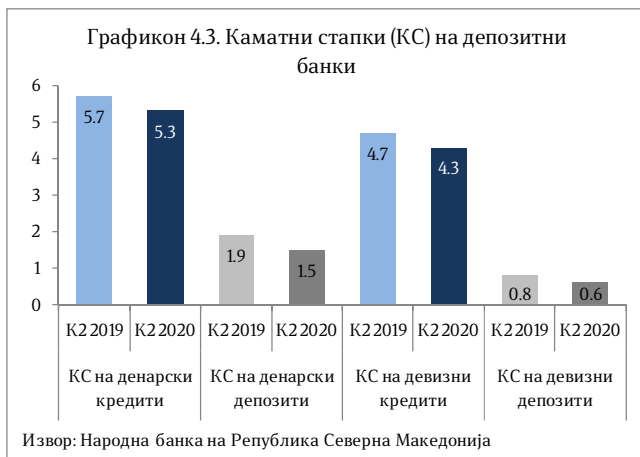
⁴ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁵ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

кредитите кон домаќинствата регистрираа раст од 2,1%. Од валутен аспект, девизните кредити во К-2-2020 споредено со претходниот квартал се зголемија за 2,2%, додека денарските кредити забележаа раст од 2,9%. Според рочноста, долгорочните кредити во К-2-2020 во однос на претходниот квартал бележат раст од 3,5%, а краткорочните кредити се намалија за 2,2%.

Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-2-2020 изнесува 4,05%, а на новоодобрените девизни кредити 3,51%. Каматните стапки на новопримените денарски депозити изнесува 0,96%.

Каматната стапка⁶ на денарските кредити во К-2-2020 изнесува 5,25% и е намалена за 0,08 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-2-2020 изнесува 4,33% и е намалена за 0,08 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските депозити во К-2-2020 изнесува 1,53% и забележа пад од 0,06 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,62% и е намалена за 0,06 п.п. во однос на претходниот квартал.

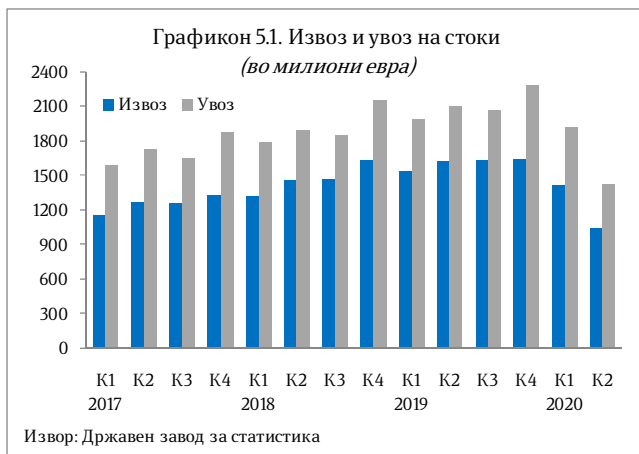
⁶ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-2-2020 изнесува 2.469,1 милион евра и бележи пад од 33,6% во однос на истиот квартал од 2019 година, што укажува на неповолни движења во надворешно трговската размена со странство по едноцифрениот пад на истата во првиот квартал (5,6%). Падот е поизразен во вториот квартал поради глобалното ширење на пандемијата, при што особено е погодена ЕУ, која е наш главен трговски партнер, а во која беа воведени строги карантински и рестриктивни мерки преземени за спречување на ширењето на коронавирусот.

Извозот на стоки во К-2-2020 изнесува 1.042,6 милиони евра и во однос на К-2-2019 регистрира пад од 35,7%, што укажува на неповолни движења во извозот на нашата земја по едноцифрениот пад на истиот во првиот квартал (8,2%), како резултат на

пандемијата предизвикана од коронавирусот. Во К-2-2020 извозот на стоки забележа пад од 25,9% во однос на претходниот квартал.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), во К-2-2020 забележан е пад на извозот на годишна основа кај сите сектори:

- хемиски производи за 47,3% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата хемиски материи и производи за 189,1 милион евра или 55,7%);
- машини и транспортни уреди за 43,8% (електрични машини, апарати и делови за 120,0 милиони евра или 49,2%; индустриски машини и делови за 73,0 милиони евра или 39,1%; друмски возила за 36,9 милиони евра или 49,8%);
- разни готови производи за 37,0% (мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 33,7 милиони евра или 48,8%; облека за 33,6 милиони евра или 31,3%);
- минерални горива и мазива за 50,9% (нафта и производи од нафта за 21,0 милион евра или 78,1%);
- производи класирани по материјалот за 8,0% (железо и челик за 20,1 милион евра или 14,1%);

- суровини освен гориво за 28,8% (метална руда и отпадоци од метал за 16,7 милиони евра или 27,2%);
- пијалаци и тутун за 20,5% (тутун и производи од тутун за 13,4 милиони евра или 26,3%);
- производи за храна за 17,6% (овошје и зеленчук за 9,9 милиони евра или 19,4%; жита и преработки од жита за 4,2 милиона евра или 20,5%) и
- животински и растителни масла за 56,5% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 1,8 милиони евра или 58,4%).

Гледано **по економска намена**, во К-2-2020 пад на извозот е забележан кај сите групи производи:

- стоки за индустриски набавки за 295,9 милиони евра или 37,9%;
- транспортна опрема за 118,4 милиони евра или 49,9%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 99,6 милиони евра или 37,6%;
- стоки за широка потрошувачка за 30,8 милиони евра или 16,7%;
- храна и пијалаци од 18,9 милиони евра или 15,1% и
- горива и мазива за 17,1 милион евра или 56,1%.

Увозот на стоки во К-2-2020 изнесува 1.426,5 милиони евра и е намален за 31,9% во однос на К-2-2019, што укажува на неповолни движења во увозот на нашата земја по едноцифрениот пад на истиот во првиот квартал (3,6%), како резултат на пандемијата предизвикана од корона вирусот. Во К-2-2020 увозот на

стоки забележа пад од 25,7% во однос на претходниот квартал.

Анализирано **по сектори** на СМТК, негативно придвижување на увозот во К-2-2020 во однос на К-2-2019 се забележува кај следните сектори:

- производи класирани по материјалот за 42,7% (во чии рамки најголем пад забележаа категориите: обоени метали за 211,9 милиони евра или 63,2%; изработки од неметални минерали за 54,8 милиони евра или 43,6%);
- машини и транспортни уреди за 33,9% (електрични машини, апарати и делови за 91,4 милиони евра или 47,0%; друмски возила за 27,7 милиони евра или 28,9%);
- минерални горива и мазива за 43,1% (нафта и производи од нафта за 85,6 милиони евра или 56,4%);
- хемиски производи за 11,7% (хемиски материи и производи за 21,8 милиони евра или за 39,9%; пластични материи во останати форми за 8,3 милиони евра или 26,3%);
- суровини освен гориво за 17,6% (метална руда и отпадоци од метал за 9,5 милиони евра или 23,7%);
- разни готови производи за 30,2% (мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 8,3 милиони евра или 36,8%; облека за 5,8 милиони евра или 29,5%);
- пијалаци и тутун за 24,5% (пијалаци за 3,0 милиони евра или 24,5%) и

о производи за храна за 0,7% (кафе, чај, какао, зачини и производи од истите за 2,5 милиони евра или 13,5%).

Позитивно придвижување кај увозот се забележува само кај секторот животински и растителни масла за 5,5% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,4 милиони евра или 4,0%).

Гледано по економска намена, во К-2-2020 пад на увозот е забележан кај сите групи производи:

о стоки за индустриски набавки за 426,2 милиона евра или 38,3%;

о горива и мазива за 84,5 милиони евра или 43,1%;

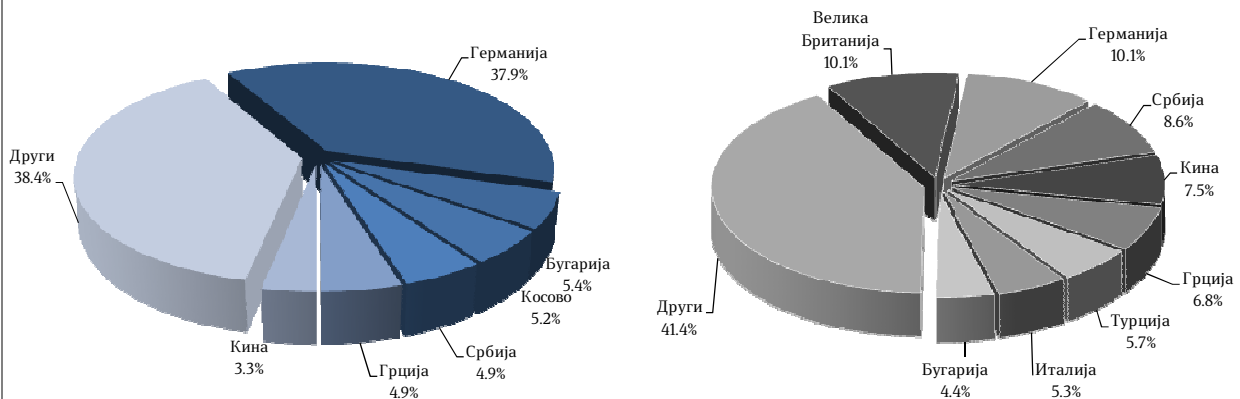
о производи за инвестиции без транспортна опрема за 80,5 милиони евра или 28,3%.

о транспортна опрема за 44,7 милиони евра или 35,3%;

о стоките за широка потрошувачка за 27,9 милиони евра или 14,4% и

о храна и пијалаци за 5,3 милиони евра или 2,9%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-2-2020

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

Надворешнотрговската размена на Република Северна Македонија со Европската Унија (ЕУ 27⁷) во К-2-2020 е намалена за 46,6% во однос на К-2-2019, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 58,2% и е намалено за 14,0

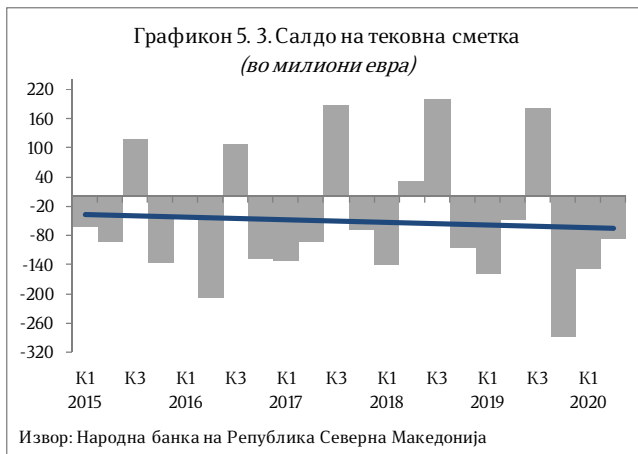
п.п. споредено со вториот квартал од 2019 година. Притоа, во К-2-2020 извозот на стоки учествува со 71,1%, а увозот на стоки со 48,7%.

⁷ Започнувајќи од февруари 2020 година, Велика Британија се распределува во групацијата Останати земји

5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-2-2020 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран дефицит од 85,9 милиони евра, што претставува 3,5% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 2,4% од БДП забележан во истиот квартал од 2019 година.

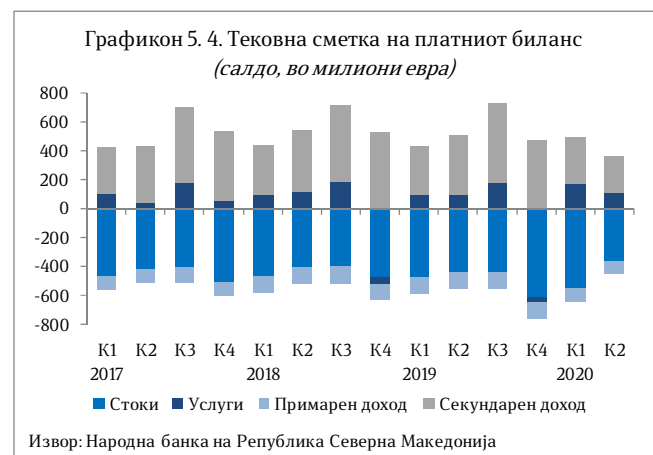

Анализирано на годишна основа, дефицитот на тековната сметка во К-2-2020 е зголемен за 20,3 милиони евра, односно за 30,9%, што се должи на намалувањето на суфицитот на сметката на секундарен доход за 62,2%. Спротивно влијание имаше намалувањето на дефицитот на сметката на стоки за 28,4% и сметката на примарен доход за 28,1%, како и зголемувањето на позитивното салдо на сметката на услуги за 10,2%.

Во К-2-2020 **трговскиот дефицит** на годишно ниво е намален за 88,4 милиони евра, што се должи на поголемото намалување на увозот на стоки од извозот на стоки во апсолутен износ. Трговскиот дефицит во процент

од кварталниот БДП е намален за 1,5 п.п. на годишна основа и изнесува 14,6%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-2-2020 изнесува 106,7 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2019 година е зголемен за 9,9 милиони евра. Растот на суфицитот на сметката на услуги најмногу се должи на зголемувањето на суфицитот кај следните категории на услуги: производните услуги за доработка на стоки во туѓа сопственост во земјата (35,8%) и на телекомуникациски, компјутерски и информациски услуги (21,8%). Учеството на овие две категории на услуги во вкупните услуги изнесува 78,4%. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-2-2020 изнесува 106,5% од кварталниот БДП и во однос на К-2-2019 е намалена за 29,5 п.п..

Сметката на **примарен доход** во К-2-2020 забележа дефицит од 91,8 милиони евра и истиот е намален за 35,9 милиони евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-2-2020 изнесува 254,3 милиони евра и на годишно ниво е намален за 154,5 милиони евра. Падот се должи на намалувањето на приватните трансфери за 163,1 милион евра, кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 96,0%. Официјалните трансфери се зголемени за 9,8 милиони евра и во сметката на секундарниот доход учествуваат со 4,0%.

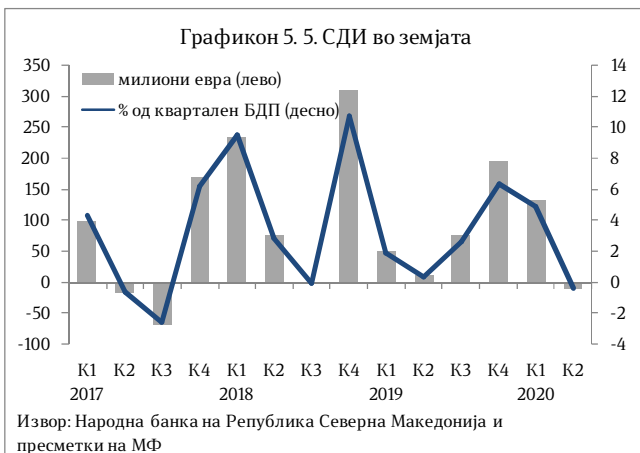
Салдото на **капиталната сметка** во К-2-2020 изнесува 1,1 милион евра и во однос на истиот квартал од минатата година е зголемено за 1,0 милион евра, што главно се должи на зголемениот прилив на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-2-2020 се негативни и изнесуваат 9,3 милиони евра, што произлегува главно од должничките инструменти, преку кои на нето основа има одлив од 78,6 милиони евра, додека по основ на сопственички капитал и по основ на реинвестирање на добивката е регистриран прилив од 48,3 и 21,0 милион евра, соодветно.

Портфолио инвестициите во К-2-2020 се негативни и изнесуваат 632,5 милиони евра, што претставува влошување на салдото во однос на К-2-2020. Ваквите движења се резултат на јунското издавање долгорочен должнички инструмент од секторот Држава.

Останатите инвестиции во К-2-2020 се негативни и изнесуваат 49,9 милиони евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 130,9 милиони евра, додека сметките на заемите и трговските кредити и аванси бележат негативно салдо од 168,1 и 12,9 милиони евра, соодветно.

Девизните резерви на крајот на вториот квартал од 2020 година изнесуваат 3,6 милијарди евра и во однос на К-2-2019 се зголемени за 24,3%. Во К-2-2020 девизните резерви забележаа раст од 20,6% во однос на претходниот квартал што се должи на задолжувањето на државата кај ММФ во април 2020 година и издавањето на Еврообврзница на меѓународниот финансиски пазари. Девизните резерви на крајот на К-2-2020 обезбедуваат 5,6-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.

6. Ревидирани макроекономски проекции за 2020 година

Глобалната економија во 2020 година е под силно влијание на неповолните ефекти од пандемијата, којашто ја наруши глобалната побарувачка, синџирите на снабдување и индустриското производство, нанесе удар врз пазарот на работна сила, предизвика остар пад на потрошувачката, инвестициите и услужната дејност, длабок пад на цените на нафтата и другите примарни производи, а исто така доведе до значителни промени во економското однесување и мобилноста на населението. Како последица, есенските проекции за глобалната економска активност, односно економската активност на нашите трговски партнери се влошени во однос на пролетните проекции.

Пролонгирањето на здравствената криза во земјата и на меѓународно ниво, но и зголемената неизвесност поврзана со времетраењето и интензитетот на овој неекономски шок, имплицираат влошени очекувања за економската активност во 2020 година, односно поголемо и подолго влијание на пандемијата врз економските текови, како преку каналот на домашната побарувачка, така и преку влошеното меѓународно окружување, со оглед на вклученоста на домашната економија во глобалните синџири на производство, и поголем пад на приватните трансфери од странство.

Ваквите предвидувања се очекува да се одразат врз извозната активност на домашните компании, индустриското производство, но и дејностите поврзани со активноста на преработувачката индустрија, услужниот сектор, пред сè на трговијата, транспортот, угостителството и туризмот.

Како резултат на ваквите претпоставки, враќањето на патеката на економски раст се очекува да биде побавно во однос на претходните проекции, што подразбира очекуван пад на економската активност и во третиот и во четвртиот квартал, иако со побавно темпо во однос на падот во вториот квартал, во одредена мера заради државната поддршка за надминување на здравствено-економската криза.

Респонзивноста на фискалната политика на пандемијата во земјата беше брза и значајна во поддршката на претпријатијата и вработените во најпогодените дејности. Државната помош преку различни мерки влијаеше кон ублажување на последиците на пандемијата врз пазарот на трудот, ликвидноста на претпријатијата, поддршка на ранливите категории население, а истата ќе продолжи и во претстојниот период, со цел понатамошно опоравување на домашната економија.

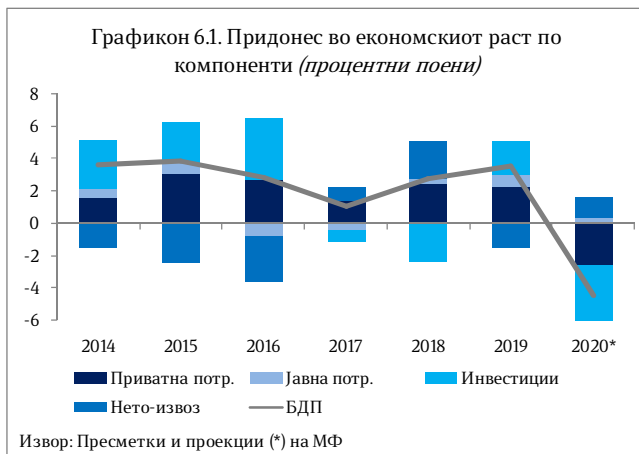
Имено, како одговор на продолжувањето на здравствено-економската криза, Владата усвои нов

сет мерки со цел поддршка на домаќинствата и нивната потрошувачка, помош за фирмите со цел одржување на работните места и подобрување на нивната ликвидност, но и нивна поддршка за инвестиции и извоз.

произлегува од позитивните отстапувања во последните неколку месеци.

Ризиците во однос на проекциите за економски раст се во надолна насока, при што главен ризик е високата неизвесност во врска со развојот на пандемијата, којашто е клучна во обликувањето на економските предвидувања.

Економската активност во земјата, согласно ревидираните проекции, се очекува да забележи пад од 4,4% во 2020 година, што се должи на предвидениот пад на приватната потрошувачка од 4% и на бруто-инвестициите од 10,2% на реална основа, во услови на проектиран пад на расположливиот доход на домаќинствата, зголемена неизвесност и влошена доверба на деловните субјекти. Јавната потрошувачка е предвидено да забележи реален раст од 2,4%, како резултат на зголемените расходи за справување со здравствената криза, а во услови на пад на извозот на стоки и услуги од 17% и на увозот на стоки и услуги од 15,5% на реална основа, нето-извозната побарувачка се очекува да има позитивен придонес врз економската активност. Ревидираната проекција на **стапката на инфлација** изнесува 1%, при што ваквата корекција